

Hekimin ve İdarenin Sağlık Hizmetlerinden Doğan Sorumlulukları

Doç. Dr. Hayri Keser¹, Yrd. Doç. Dr. İbrahim Durhan²

¹ İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Malatya

² İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Malatya

GİRİŞ

Kişilerin vücut bütünlükleri hukuk düzeni tarafından koruma altına alınmıştır. Anayasamızda ve ilgili kanunlarda bu konuda gerekli düzenlemelerin yapıldığını görmekteyiz. Ancak kişilerin vücutlarına müdahale edilememesi kuralı mutlak değildir. Gerçekten de bazı durumlarda kişilerin vücut bütünlüklerine dokunmak zorunlu olmaktadır. Bu durumların en önemlileri kişilerin sahip olduğu sağlık hakkından kaynaklanan müdahalelerdir.

Hekimlik mesleğinin bir gereği olarak, kişilerin vücut dokunulmazlığına hekim tarafından bir takım tıbbi müdahaleler söz konusu olabilir. Zira bu tıbbi müdahalenin amacı kişiye zarar vermek olmayıp; aksine kişiyi sağlığına kavuşturmaktır. Söz konusu amaç, hekimin davranışını hukuka uygun hale getirmektedir. Diğer bir anlatımla hekimin sorumluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Ancak hekimlik mesleğinin gereklerinin yerine getirilmesi sırasında tıbbi gereklilikler dışına çıkıldığında sorumluluk söz konusu olabilmektedir.

Hekimin yasal sorumluluğundan bahsederken elbette ki aklımıza ilk gelecek olan, hekimlik mesleğinin gereği olarak gerçekleştirilen “tıbbi müdahale” sonucu yapılan hatalardan doğan sorumluluk olacaktır. Bu sorumluluğu ise üç açıdan incelemek mümkündür:

- » İdari Sorumluluk
- » Hukuki Sorumluluk
- » Cezai Sorumluluk

Çalışmamızın ilk bölümünde idare hukuku, ikinci bölümünde ise medeni hukuk bakımından hekimin hukuki sorumluluğu ele alınmış ve son olarak ceza hukuku bakımından hekimin sorumluluğu incelenmiştir.

I. İDARE HUKUKU ÇERÇEVESİNDE SAĞLIK HİZMETLERİNDEN DOĞAN SORUMLULUK

1. Sorumluluk Kavramı ve Sorumluluk Türleri

a. Sorumluluk Kavramı

Sorumluluk kavramı, sözlük anlamı itibarıyla, “kişinin kendi davranışları veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi” şeklinde ifade edilmektedir.

Her alana etki eden bu temel anlam, hukukta da sonuçlarını ortaya çıkarmış ve yapmış olduğu eylem ve işlemlerle bir başka kişinin zararına neden olan kişinin; bu zararın sonuçlarını üstlenmesi, dolayısıyla da zararı karşılaması ilkesi, modern hukuk sisteminde

olağan kabul edilen ve meydana gelmemesi için her türlü tedbirin alındığı, ancak buna rağmen ortaya çıkan komplikasyonlar nedeniyle hekimin sorumluluğuna gidilemeyeceği unutulmamalıdır. Zira aksi halde tıbbi müdahale yapmak imkânsız hale gelir ki, tıbbin kendi içinde bir takım riskleri barındırdığı da unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

- Akyılmaz, Bahtiyar / Sezginer, Murat / Kaya, Cemil:** Türk İdare Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara-2012.
- Artuk, M.Emin / Yenidünya, A.Caner:** “Ötenazi-Hukuk ve Etik Boyutuyla Ötenazi”, *Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Disiplinlerarası Hukuk Çalışmaları Serisi No:1*, İstanbul-2011, S. 107-140
- Atabay, Orkun:** “Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Bağlamında Hekimin Cezai Sorumluluğu”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt: 88, Sayı: 3, Yıl 2014. S. 342-370
- Atay, Ender Ethem / Odabaşı, Hasan:** İdarenin Sorumluluğu ve Tazminat Davaları, Seçkin Yayınları, Ankara-2010.
- Ayan, Mehmet:** Tıbbî Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, Kazancı Yayınevi, Ankara-1991.
- Bahadır, Oktay:** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Yaşama Hakkı, Adalet Yayınevi, Ankara-2009.
- Can, İsmail Özgür / Özkara, Erdem/ Can, Muhammed:** “Yargıtay’da Karara Bağlanan Tıbbi Uygulama Hatası Dosyalarının Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, Yıl 2011, S. 69-76.
- Çağlayan, Ramazan:** “Sağlık Hizmetlerinde İdarenin Kusursuz Sorumluluğu”, *Sağlık Hukuku Sempozyumu (Erzincan, 15-16 Mayıs 2006)*, Baygın, Cem / Uçar, Metin / Büyükcay, Yusuf (ed.), Yetkin Yayınları, Ankara-2007, S. 117-133.
- Çağlayan, Ramazan:** İdari Yargılama Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara-2012.
- Demir, Mehmet:** “Hekimin Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 57, Sayı: 3, Yıl 2008, S. 225-252.
- Derdiman, Cengiz:** İdare Hukuku, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa-2007.
- Deschenaux, H. / Tercier, P.** (çev. Özdemir, Saibe): Sorumluluk Hukuku, Ankara-1983.
- Erdoğan, Mehmet Şirin:** “Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk”, www.erdoganhukuk.com/dosyalar/tibbi-mudahale.doc, (Erişim Tarihi: 29.05.2014).
- Gözler, Kemal / Kaplan, Gürsel:** İdare Hukuku Dersleri, Ekin Yayınevi, Bursa-2012.
- Gözübüyük, A. Şeref:** Yönetim Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara-2006.
- Gözübüyük, A. Şeref / Tan, Turgut:** İdare Hukuku, Cilt 1, Turhan Kitabevi, Ankara-2011.
- Günday, Metin:** “Uluslararası Tahkim Alanında Türkiye’de Gerçekleştirilen Yasal Düzenlemeler”, http://www.google.com.tr/url?url=http://www.tcmb.gov.tr/yeni/evds/yayin/kitaplar/kitap2/ulus-tahkmalan.doc&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ei=EWoRVO6HGaOuygOuz4lQ&ved=0CBIQF-jAA&sig2=3wLBys-tQZuYcO97tZ42_A&usg=AFQjCNH_CGWF5SogVsikl7qvMa-FQe_XEWg, (Erişim Tarihi: 10.09.2014)
- Günday, Metin:** İdare Hukuku, İmaj Yayıncılık, Ankara-2011.
- Hakeri, Hakan:** Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2011
- Hakeri, Hakan:** Ceza Hukuku Genel Hükümler, Temel Bilgiler, Seçkin Yayınevi, Ankara-2014
- Hakeri, Hakan:** “Hekimin Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk”, *Mersin Barosu Sempozyumu (Mersin, 16-17 Ocak 2009)*
- Hakeri, Hakan:** “Hekimin Tıbbi Hatalardan Kaynaklanan Hukuksal Sorumluluğunun Üç Boyutu”, <http://www.medimagazin.com.tr/authors/hakan-hakeri/tr-hekimin-tibbi-hatalardan-kaynaklanan-hukuksal-sorumlulugunun-uc-boyutu-72-64-1009.html>, (Erişim Tarihi: 15.09.2014)

- Hakeri, Hakan:** Tıp Hukuku Temel Bilgiler, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2009.
- Hancı, İ. Hamit:** Malpraktis - Tıbbi Girişimler Nedeniyle Hekimin Ceza ve Tazminat Sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2006.
- Hanyaloğlu, Ayşe Gül:** Malpraktis, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul-2011.
- Işık Yılmaz, Berfin:** Tıbbi Müdahalelerde Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü, *TBB Dergisi*, Ocak-Şubat, Sayı: 98, Yıl 2012, S. 389-410.
- İçel, Kayıhan/Evik, Hakan:** Ceza Hukuku Genel Hükümler 2. Kitap, Beta Yayınevi, İstanbul-2007.
- Kalabalık, Halil:** “Sağlık Hukukunda Kamu Görevlilerinin Sorumluluğu”, *III. Sağlık Hakkı ve Sağlık Hukuku Sempozyumu*, Sarp, Nilgün / Doğan, Cahid (ed.), Adalet Yayınevi, Ankara-2012, S. 239-325.
- Kalabalık, Halil:** İdari Yargılama Usulü Hukuku, Sayram Yayınları, Konya-2013.
- KAYA, Mine:** Hekimin Hastayı Aydınlatma Yükümlülüğünden Kaynaklanan Tazminat Sorumluluğu, *TBB Dergisi*, Mayıs-Haziran, Sayı: 100, Yıl 2012, S. 45-82
- Keyman, Selahattin:** “Hekimin Cezai Sorumluluğu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 35, Sayı: 1, Yıl 1978, S. 57-90
- Kıcalıoğlu, Mustafa:** Doktorların ve Hastanelerin Tıbbi Müdahalelerden Kaynaklanan Hukuki Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, Ankara-2011.
- Koca, Mahmut:** “Hekimin Taksirli Fillerinden Doğan Cezai Sorumluluğu”, *Sağlık Hukuku Sempozyumu*, Ankara-2007.
- Oğuzman, Kemal / Seliçi, Özer / Oktay Özdemir, Saibe:** Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul-2012
- Oktay, E. Aşen:** “Serbest Olarak Ya Da Özel Sağlık Kuruluşlarında Çalışan Hekimler Açısından Tıbbi Malpraktis ve Sonuçları”, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1183.htm, (Erişim Tarihi: 28.05.2014).
- Özgenç, İzzet:** Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2014
- Öztürk, Bahri / Erdem Ruhan Mustafa:** Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara-2005.
- Petek, Hasan:** “Güzelleştirme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 1, Yıl 2006, S. 177-239.
- Polat, Oğuz / Pakiş, Işıl:** “Tıbbi Uygulama Hatalarında Hekim Sorumluluğu”, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 3, Yıl 2011, S. 119-125.
- Sancaktar, Oğuz:** İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı, Seçkin Yayınları, Ankara- 2011.
- Savaş, Halide:** “Tıbbi Malpraktis ve Komplikasyonlardan Doğan Sorumluluklar”, İstanbul Barosu Sağlık Hukuku Merkezi Sağlık Hukuku Makaleleri, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul-2012, S. 259-294
- Savaş, Halide:** Yargıya Yansıyan Tıbbi Müdahale Hataları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011.
- Şenocak, Zariye:** Özel Hukukta Hekimin Sorumluluğu, Ankara 1998.
- Şenocak, Zariye:** “Küçüğün Tıbbi Müdahaleye Rızası”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 50, Sayı: 4, Yıl 2001, S. 65-80[Rıza].
- Tahmazoğlu Üzeltürk, Sultan:** Anayasa Hukuku Açısından Sağlık Hakkı, Legal Kitabevi, İstanbul-2012.
- Tandoğan, Haluk:** Türk Mesuliyet Hukuku, Ajans-Türk Matbaası, Ankara-1961.
- Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan / Önok, Rifat Murat:** Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2013
- Ünan, Samim:** Zorunlu Hekim Sorumluluğu Sigortası (Genel Şartlar Şerhi), Sigorta Hukuku Türk Derneği, İstanbul 2012.
- Ünver, Yener:** “Hekimin Cezai Sorumluluğu”, *Roche Sağlık Hukuku Günleri Tebliğler 1*, Deniz Ofset Matbaacılık, İstanbul-2007.

Adli Bilimler:

Kimlik Yeniden Yapılandırma ve Ölüm

Yenerer Çakmut, Özlem: “Sağlık Hukukunun Temel Esasları ve Özellikle Aydınlatılmış Onam, Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk”, *Mersin Barosu Sempozyumu (Mersin,16-17 Ocak 2009)*

Yenerer Çakmut, Özlem: Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi, Legal Yayıncılık, İstanbul-2003.

Yılmaz, Battal: Açıklamalı – İçtihatlı Hekimin Hukuki Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara-2007

Yılmaz, Battal: Hekimin Hukuki Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

Yılmaz, Mustafa: “İdarenin Sağlık Hizmetlerinden Doğan Kusur Sorumluluğu”, *Sağlık Hukuku Sempozyumu (Erzincan, 15-16 Mayıs 2006)*, Baygın, Cem / Uçar, Metin / Büyükay, Yusuf (ed.), Yetkin Yayınları, Ankara-2007, S. 135-146.

<http://tdkterim.gov.tr/bts/>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.538c-76f90a7052.49062427.